

Etelä-Karjalan
Allergia- ja Ympäristöinstituutti

Talvi 2020

Talvisia toimistohommia

Instituutissa syksy ja talvi kuluvat pääosin tietokoneen äärellä, kun kesäaikaisia aineistoja analysoidaan, uusia tutkimusaiheita viritellään ja aiempien hankkeiden tietoja jalostetaan jäsenten ja koko kansan tarpeisiin. Normaalisti toimistotyöarkeen tuovat väriä luennot ja muut yleisötapahtumat, mutta tänä keväänä olemme pysytelleet omissa oloissamme koronaviruksen varjossa. Toivottavasti siitä selviämme ja palaudumme tavallisempaan arkeen kevään ja kesän edetessä.

Kirjoitamme hankkeistamme ja selvityksistämme sekä tiedemaailman uutisista säännöllisesti *Allergia, Iho & Astma* -lehteen ja verkkolehteen. Tänä vuonna sieltä löytyvät jo seminaariterveiset omasta *Terve askel luontoon* -hankkeestamme ja THL:n *Planetary health* -konferenssista. Kerromme myös iholla pesivästä eliömaailmasta ja siitä miten siitepölyjen nykivä liike vedessä johti fysiikan Nobelin palkintoon!

Se mitä jutuissa ei yleensä kerrota, liittyy itse tekemiseen, tiedon kokoamisen ja jalostamisen haasteisiin. Avaamme tässä tiedotteessa hieman verhoa ja kerromme, minkälaista tutkijan työ on käytännössä: miksi, mitä ja miten tehdään? Ja koska kevät on siitepölyisintä aikaa, myös niille annetaan tilaa tiedotteessa.

Instituutin joukko toivottaa vähäoireista ja luonnonläheistä kevättä ja kesää kaikille!

- Kimmo Saarinen, tutkimusjohtaja

KANSI:
Maaliskuussa Kaakkois-Suomessa ei enää ollut lunta ja Saimaan jääpeitekin oli jo sulamassa. Kuva Juha Jantunen

TAITTO:
Juha Jantunen

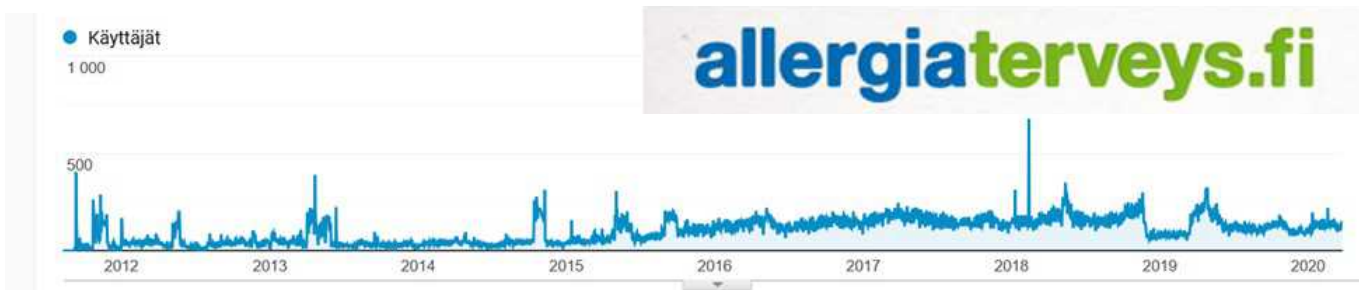
Kimmo Saarinen Instituutin esittelypöydän takana *Luonto kutsuu* -tapahtumassa. Lisää tapahtumasta tiedotteen lopussa sivulla 12. Kuva Tiina Vitikainen

Sinua lähellä

Allergia- ja astmayhdistykset kautta maan

www.allergia.fi

allergiaterveys.fi

Allergiaterveys.fi toimii – vielä toistaiseksi

Kansallinen allergiaohjelma 2008-2018 oli väestölle, potilaille ja potilasjärjestöille, terveydenhuollon henkilöstölle, viranomaisille ja lainsäätäjille tarkoitettu koulutus- ja valistusohjelma, jonka tavoitteena oli vähentää allergioiden yksilöllistä ja yhteiskunnallista taakkaa. Valmisteilla olevan loppuraportin mukaan toivotunlaisia tuloksiakin on saavutettu!

Käytännössä Allergiaohjelmaa tehtiin kahdella kärjellä. Terveydenhuollon ammattihenkilöstön koulutuksesta vastasi Filha ja väestölle suunnatusta valistuksesta Allergia-, Iho- ja Astmaliitto yhdessä Hengitysliiton kanssa. Väestöviestintää tehtiin Raha-automaattiyhdistyksen projektituella vuoden 2015 loppuun ja sen jälkeen osana instituutin perustoimintaa.

Allergiaohjelman keskeisenä viestintäkanavana toimi syyskuun puolivälissä 2011 avattu verkkosivu **www.allergiaterveys.fi**. Sivulla on kahdeksan vuoden aikana vierailut lähes 300 000 ihmistä ja avattuja sivujakin on kertynyt melkein 700 000. Joka kymmenes kävijä on palannut sivuille uudestaan.

Hankevuosina sivuston luetuimpia osia oli ”Kysy allergiasta”. Matti Hannukselan vastauspalvelun päätyttyä sivuille on tultu perinteisen allergiatiedon perässä – vilkain laskeutumissivu on ollut *Allergiareaktiot iholla*, lähes 60 000 kertaa! Noin puolet vierailijoista on tullut sivuille nimenomaan *Tietoa allergiasta* -osion kautta.

Hankesivujen tulevaisuutta on pohdittu, sillä niitä on pystytty päivittämään lähinnä vain ajankohtaisten allergia uutisten kautta. Viime vuonna uutisia oli sivulla 78. Esimerkiksi maaliskuussa ennakoitiin paha koivukevättä (jota ei monin paikoin tullutkaan) ja kesällä kerrottiin astman hoidon suurista harppauksista Suomessa. Loppuvuodesta uutisoitiin sähkötupakan ja bioresonanssihoidon vaaroista. Ajankohtaista-arkisto tarjoaa mielenkiintoista luettavaa moneksi illaksi!

Todennäköisesti tämän vuoden aikana allergiaterveyden sivut haudataan, mutta keskeiset sisällöt toki taltioidaan ja siirretään Allergia-, Iho- ja astmaliiton omalle sivustolle. Sitä ennen ehdit vielä kurkkaamaan allergiaterveyttä omilta sivuiltaan!

- Kimmo Saarinen

Saako allerginen terveyttä luonnosta?
Parempaa elämää siedätushoidolla?

Tutustu!

allergiaterveys.fi

Tykkää meistä Facebookissa ja pysyt ajan tasalla allergioista!

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	
31							J45	J45	J45	J45	J45	J46	J46	J46	J46	R05						R060					
32	Portilaa	SUB	Portilaa	jaksot	hoitopv	330	120 586	156	160	330	120 586	SUB	Portilaa	jaksot	hoitopv	330	120 586	SUB	Portilaa	jaksot	hoitopv	330	120 586	SUB	Portilaa	jaksot	hoitopv
33	2000	J30	156	160	330	120 586	J45	5 664	7 140	30 474	13 772 402	J46	906	1 164	6 250	2 824 621	R05	610	644	1 491	673 842	R060	1 682	1 838	6 450	2 933 087	
34	2001	J30	89	89	157	59 546	J45	5 103	6 519	26 764	12 420 733	J46	906	1 240	6 487	3 030 510	R05	655	698	1 584	735 108	R060	1 844	2 024	7 106	3 297 778	
35	2002	J30	145	163	439	171 933	J45	4 623	5 863	25 801	12 246 897	J46	977	1 225	6 771	3 213 974	R05	547	585	1 117	530 204	R060	1 793	1 944	6 671	3 166 507	
36	2003	J30	119	142	420	169 006	J45	4 564	5 765	24 763	11 973 608	J46	999	1 197	6 126	2 962 093	R05	502	542	1 067	515 925	R060	1 853	2 004	6 419	3 103 767	
37	2004	J30	106	127	417	171 866	J45	4 022	5 167	22 350	10 983 450	J46	886	1 083	5 702	2 802 131	R05	366	400	828	406 904	R060	1 977	2 133	6 779	3 311 401	
38	2005	J30	131	152	372	156 599	J45	3 876	4 936	20 034	9 985 601	J46	881	1 027	5 522	2 752 346	R05	269	284	561	329 464	R060	1 908	2 061	5 939	2 962 192	
39	2006	J30	124	135	279	118 892	J45	3 323	4 264	17 907	8 977 417	J46	817	967	5 089	2 551 297	R05	243	259	621	311 329	R060	1 979	2 132	6 096	3 056 142	
40	2007	J30	97	109	291	123 643	J45	3 066	3 881	15 378	7 794 524	J46	758	907	4 697	2 380 731	R05	235	253	656	332 501	R060	1 828	1 953	5 711	2 894 689	
41	2008	J30	97	109	177	73 312	J45	2 930	3 672	15 567	7 791 634	J46	700	830	3 877	1 940 526	R05	216	222	498	249 260	R060	1 914	2 042	5 723	2 864 490	

Kustannuslaskentaa

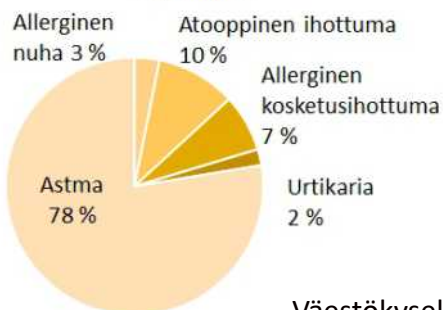
Instituutissa on summattu allergian ja astman kustannuksia, ensin vuodelle 2011 ja nyt tilastoja päivitetään, jotta voidaan arvioida vuonna 2018 päättyneen allergiaohjelman onnistumista. Ohjelman yhtenä tavoitteena oli vähentää kustannuksia 20 %.

Laskelmien pohjalle kerätään kattavasti tilastoja. Kun tiedetään hoitokäyntien, lääkkeiden käytön, koulujen allergiaruokadieettien ja työkyvyttömyyseläkkeiden määrät voidaan laskea niiden rahallinen arvo. Nyt tehtävä on helpompi kuin ensimmäisellä kerralla, sillä nyt voi ottaa mallia edellisestä kerrasta.

Osa kustannuksista selviää helposti. Kuntoutuksen tilastot tulevat Kelan tietokannasta. Kun lähettää tietopyynnön, parin päivän päästä sähköpostiin kilahtaa taulukko, jossa on kaikki tarvittava kuntoutuksen saajat, kuntoutuskustannukset ja maksetut kuntoutusrahat. Astman ja atooppisen ihottuman osalta kuntoutusluvut löytyisivät myös verkossa julkaistuista tilastokirjoista, mutta sieltä puuttuvat vähälukuisemmat allergiset sairaudet.

Kelan maksamat sairauspäivärahat

3,8 milj. €

Epäsuorien kustannusten laskeminen on hankalampaa. Esimerkiksi miten saadaan selville allergian ja astman aiheuttamat sairauspoissaolot? Tietoja löytyy Kelan sairausvakuutuslaskelmissa, johon kirjataan maksetut sairauspäivärahat ja korvausten saajat tautikoodeittain. Ongelmana on, että Kela maksaa sairauspäivärahaa vasta yli yhdeksän vuorokauden kestäneistä poissaoloista ja suurin osa poissaoloista on lyhyitä päivien tai pari kestäviä, eivätkä nämä näy tilastoissa mitenkään. Asiaa on kysyttävä suoraan allergisilta.

Väestökyselyyn vastanneiden 1002 allergisen mukaan oireiden aiheuttamia poissaoloja oli keskimäärin 0,8 päivää ja astmaa sairastavilla 268 vastaajalla 3,1 päivää henkilöä kohden. Tämä pitää vielä laajentaa kattamaan kaikki allergiset ja astmaa sairastavat. Tai ei kaikkia, vaan pelkästään työssä käyvät allergiset ja astmaa sairastavat. Tilastokeskuksen tietokannoista löytyvät työllisten määrä ja keskipalkka. Allergiaa ja astmaa sairastavien määrää selvitettiin omalla väestökyselyllä ja erilaisten tutkimusjulkaisujen avulla.

Nyt ollaan lähellä lopputulosta. Allergisia työllisiä on 640 000–835 000 ja astmaa sairastavia 205 000–250 000. Vaihteluväli tulee väestökyselystä, jossa kysyttiin onko sairaus lääkärin diagnosoima vai itse todettu. Allergian aiheuttamien poissaolojen kustannukseksi tulee 120–160 miljoonaa ja astman 150–180 miljoonaa euroa vuodessa. Luvut ovat isoja, mutta vain pieni osa kaikista työkyvyttömyyseläkkeistä, joita maksetaan 2,5 miljardia euroa vuosittain. Hieman yli puolet työkyvyttömyydestä aiheutuu mielenterveysongelmista.

- Juha Jantunen

Talven tapahtumia ja toimintaa

Ihanat ötökät! Ötökkämies Saarinen laskettiin irti, kun Joutsenon Pöyhänniemen-Punnanlahden kyläyhdistys järjesti lokakuun alussa yleisöluennon. Sen jälkeen kuulijoilla todennäköisesti kutisi vähän sieltä sun täältä!

Kuva Eeva Siljander

Maastokausi päättyi lokakuun puolivälissä. Jälkitarkastuskäynnillä 15.10. Taipalsaaren Kyläniemessä siirtoistutetut ajuruohot vaikuttivat juurtuneen harjurinteelle hyvin.

Kuva Kimmo Saarinen

Liiton ja WWF Suomen yhteisen *Terve askel luontoon* -projektin loppuseminaari Allergiatalolla 19.11. keräsi runsain mitoin kiitoksia. Tunnelmia seminaarista on luettavissa jäsenlehdessä (AIA 1/20).

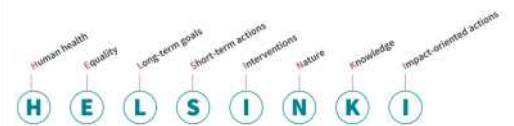
Kuva Tiina Vitikainen

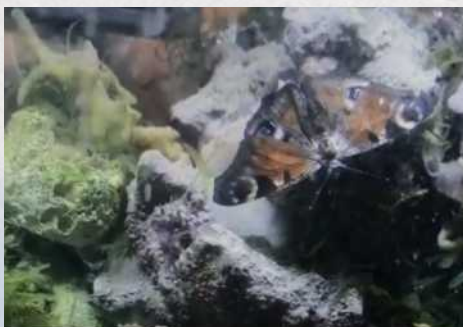
TaM, FM **Eira Ainalinpää** väitteli Lapin yliopistossa 9.11.2019 ”*Elämsidonnaisista vuorovaikutustarkasteluista kestävyystavoitteiseen taidetoimintaan*”. Kimmo Saarinen toimi työn toisena ohjaajana. Tutkimus avasi kasvitaiteen käsitettä ja tarkasteli sen mahdollisuuksia kuvataide- ja ympäristökasvatuksessa. Väitöskirja hyväksyttiin kiittäen!

Joulukuun alussa Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos järjesti Helsingissä seminaarin ”*Europe that protects: Safeguarding our planet, safeguarding our health*”. Seminaarin tunnelmista ja julkilausumasta voit lukea lisää verkkolehdestä 13.2.2020.

Helsinki declaration to protect human and planetary health for 2020's

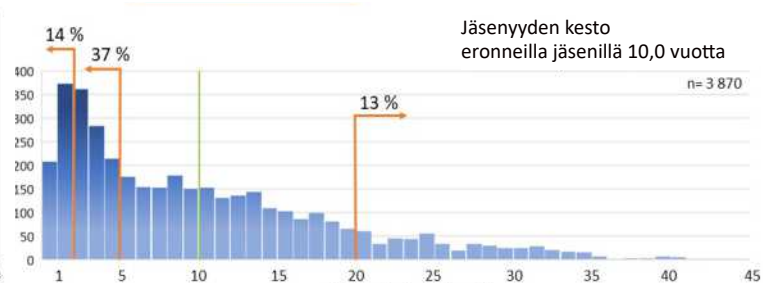
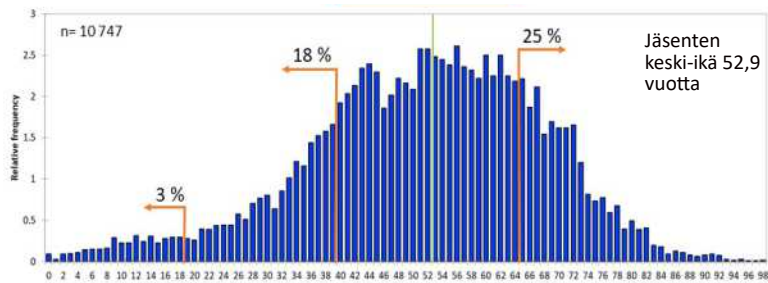

thl SYKE

Oletko nähnyt merenneitoperhosta? Sellaisesta kyseli Iltalehti 15.12.2019, kun videoleikkeessä neitoperhonen näytti todellakin sukkeltelevan akvaariossa!

Kuva Iltalehden [verkkosivulta](#)

Selvitys yhdistysten jäsenmääristä

Koronaviruksen takia verkkotapahtumaksi muutetuilla aluepäivillä maaliskuun puolivälissä esiteltiin jäsenmäärän kehitystä. Tuore tilanne poimittiin jäsenrekisteristä, josta selvisi myös jäsenyyden kesto, jonka voi laskea liittymispäivän avulla. Yli puolella jäsenistä oli myös ikä- ja diagnoositietoja. Vanhempia tietoja etsittiin kovalevyjen uumenista ja vanhoista toimintakertomuksista. Lopulta saatiin kasaan yhtenäinen aikalasarja 2000-luvun alusta.

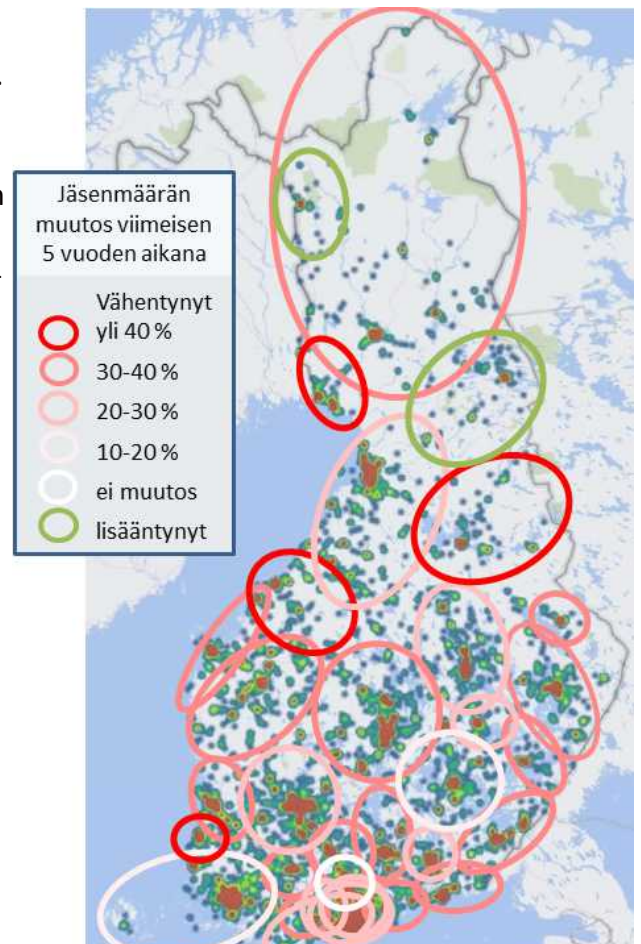
Jäsenmäärän kehitys on huolestuttavaa, sillä Allergia- ja astmaliiton osalta jäsenmäärä on laskenut 2000-luvun alusta saakka. Iholiiton jäsenmäärä nousi vielä 2000-luvun alussa ennen alamäen alkua. Kaikkiaan jäseniä oli vuonna 2000 vielä 30 000, kun nyt määrä on laskenut liki puoleen (16 000).

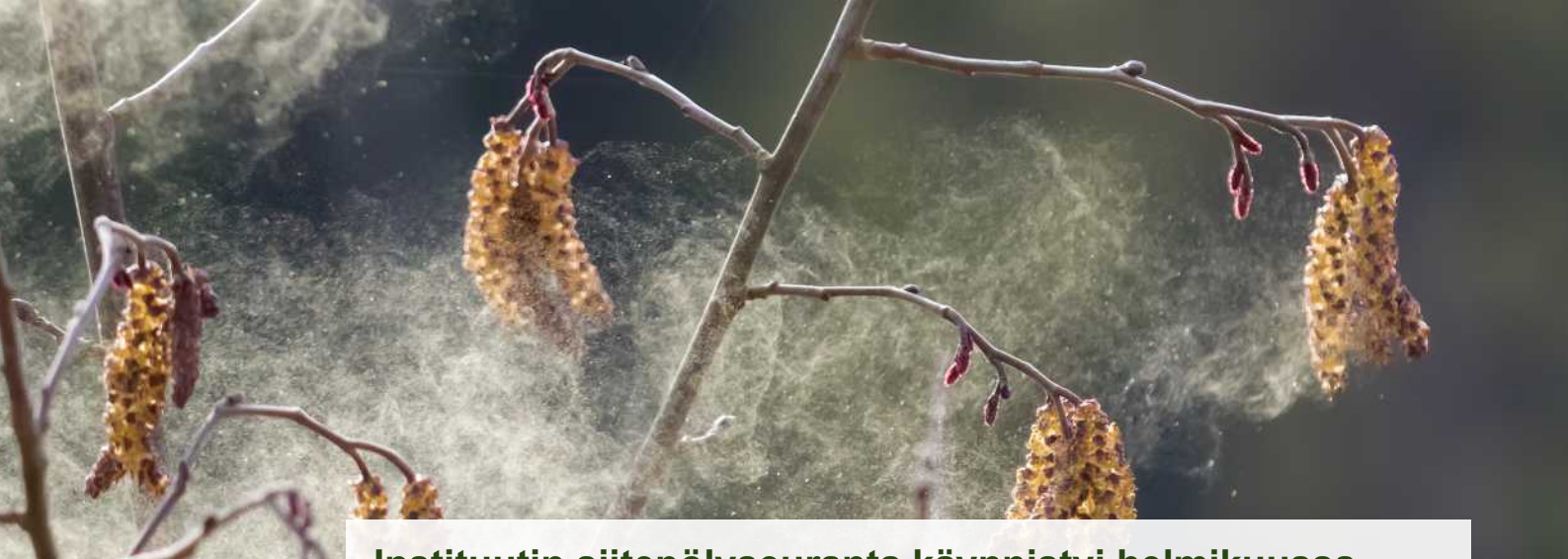
Myös monen paikallisyhdistyksen jäsenmäärä on puolittunut kahden vuosikymmenen aikana ja vain muutama yhdistys on pystynyt kasvattamaan jäsenmääräänsä. Kasvavat yhdistykset ovat nuorimpia, 10–15 vuotta sitten perustettuja yhdistyksiä. Runsaimmin eronneita on 2-4 vuotta jäsenenä olleista.

Jäsenmäärän väheneminen ei ole pelkästään oman järjestön ongelma. Sosten Järjestöbarometrissä 2018 kysyttiin lähes tuhannelta paikallisyhdistykseltä kahden edellisvuoden toiminnan kehityssuuntia. Selvästi useimmin toiminta oli supistunut jäsenmäärän osalta.

Jäsenmäärästä huolestuneiden yhdistysten määrä on kasvanut vuosikymmenessä 20 prosentista 40 prosenttiin. Käännös parempaan on mahdollista, sillä barometriin vastanneista yhdistyksistä kolmannes kertoi jäsenmääränsä kasvaneen.

- Juha Jantunen

Pieni napautus lepän varteen irrottaa miljoonia siitepölyhiukkasia avonaisista norkoista.

Kuva Juha Jantunen

Instituutin siitepölyseuranta käynnistyi helmikuussa – etelässä lepät aloittivat jo tammikuussa

Tammikuu oli aina Oulun korkeudelle harvinaisen lauha. Lounais- ja etelärannikolla talvea ei pakkasten puuttuessa tullut lainkaan, ja poikkeuksellisen leuto sää käynnisti siitepölykauden ennätysvarhain. Lepät alkoivat tammikuun viimeisinä päivinä kukkia niin Turussa kuin Helsingissäkin. Ainoastaan eteläosissa luonnonvaraisena kasvava pähkinäpensas alkoi pölistä samoihin aikoihin.

Instituutti seuraa siitepölyjä Imatran mittauspisteellään osana valtakunnallista verkostoa. Kaakossa talvi pakkasineen ja lumisateineen saapui viimein juuri tammihelmikuun taitteessa – sää tuntui jakavan Suomen idän talveen ja lännen kevääseen. Vaikka kaakon lepät vielä talvehtivat, rikottiin siitepölyseurannan ennätyskiä täälläkin. Siitepölykeräin vietiin kaukokulkeumia ennakoiden paikoilleen 7.2., aiemmin kuin kertaakaan vuonna 2001 alkaneessa seurannassa.

Helmikuun lopulla eteläiset tuulet kuljettivat kaakkoon pariin otteeseen pienen määrän lepän siitepölyä. Ensimmäiset paikalliset lepät alkoivat kukkia maaliskuun toisella viikolla, hieman keskivertovuotta varhemmin. Kukinta on vaihtelevassa säässä edennyt harvapölyisenä, ja kohtalaiseksi siitepölyn määrä ilmassa on noussut vain muutaman kerran.

Koko maassa lepän siitepölykausi jäänee tänä vuonna vaisuksi, sillä edelliskevään veroiseen norkkopanostukseen puilla ei riitä paukkuja. Viime vuonna myös koivuissa oli paljon norkkoja, eivätkä loppukesän säätkään suosineet seuraavan kevään kukka-aiheiden muodostumista. Luonnonvarakeskuksen norkkolaskennot ennakoivatkin keväälle 2020 koivun tavanomaista heikompaa kukintaa.

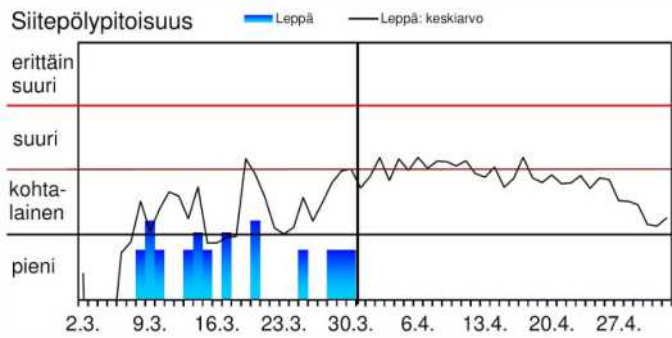
Turussa helmikuun alku oli keväinen, kun Imatralla siitepölykeräintä asennettiin kipakassa pakkasessa. Kuvat Karoliina ja Tiina Vitikainen

Niin kevätkesän allergiapuiden kuin keskikesällä kukkivien heinien ja pujon kohdalla sää lopulta ratkaisee, milloin kausi alkaa ja miten se etenee. Lämpö jouduttaa kukinnan alkua, viileys jarruttaa – ja poutainen ja tuulinen päivä pitää siitepölypitoisuudet korkealla, kun taas sade huuhtoo hiukkasia mukanaan.

Vuonna 2020 Allergiaviikon teemana oli "Allerginen ilmastonmuutokselle?" Mitä siitepölykaudelle tapahtuu ilmaston lämmitessä ja kuinka se voi allergisen arkeen vaikuttaa? Allergiaviikosta kootusti Allergia-, Iho- ja Astmaliiton verkkosivuilta linkistä www.allergia.fi/allergiaviikko.

Siitepölystä ja siitepölyallergiasta lisää myös seuraavassa *Allergia, Iho & Astma* -lehdessä.

-Tiina Vitikainen

Siitepölyjä seurataan tiistaisin ja perjantaisin. Kaakkois-Suomen tiedot löydät sivulta www.allergia.fi/tutkimus/allergia/siitepolytilanne/

Tiedot lähetetään myös Turun yliopistoon osaksi valtakunnallista seurantaa, jonka löydät osoitteesta www.norkko.fi/

Talven tapahtumia ja toimintaa

BestPractice Nordic-julkaisut tarjoavat perusterveydenhuollon ja eri erikoisalojen lääkäreille valikoituja artikkeleita, jotka koskettavat heidän päivittäistä kliinistä työtään. Instituutti tarjoi sarjaan kaksi juttua: joulukuussa 2019 Juha Jantunen aloitti "*Allergia, astma ja keuhkohtaumatauti rinnakkaissairauksina*" ja maaliskuussa 2020 Kimmo Saarinen jatkoi "*Siitepölyt terveystieteistä*".

**BEST
PRACTICE
NORDIC**

ILTALEHTI

Leudon tammikuun ikävä seuraus: Punkit liikkeellä – perheenäiti Sini ei ollut uskoa, kun lapsen jalassa oli "liikkuva rupi"

© 15.01.2020 klo 21:19

Perheenäiti yllättyi, kun lapsen ruveksi luulema tumma piste paljastuikin sääreen pureutuneeksi punkiksi.

Lauha ja paikoin lumeton talvi sai tammikuussa aikaan luontokysymysten vyöryn. Iltalehti uteli liikkeelle lähteneistä punkkeista (13.1.), Etelä-Saimaa lauhan tammikuun vaikutuksista luontoon (15.1.) ja SOSTE ilmastonmuutoksen vaikutuksista sote-sektoriin (23.1.).

Tammikuussa Vuoksenniskan koulun biologian opettaja **Päivi Hirvonen** ja oppilaat toivat instituutille oppilastyönä valmistuneita hyönteishotelleja – ensi kesänä liiton somessa seurataan ötökkäasukkien elämää!

Kuva Tiina Vitikainen

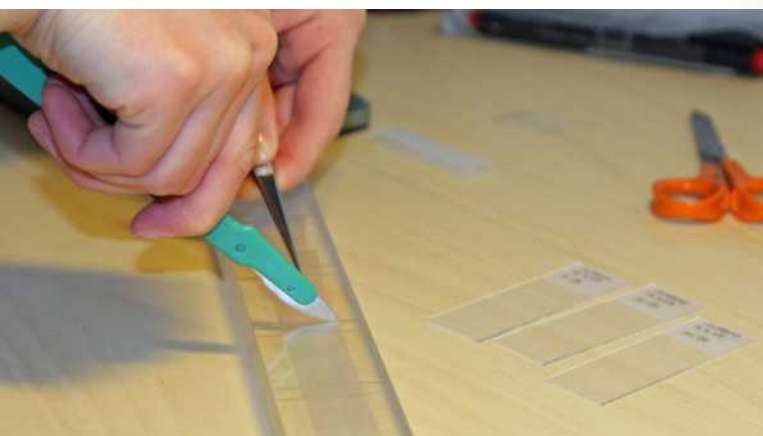

Siitepölynäytteiden tutkiminen

Siitepölyseuranta tapahtuu usean vaiheen "käsityönä". Allergiaa aiheuttavien siitepölyjen lisäksi myös muut hiukkaset tunnistetaan.

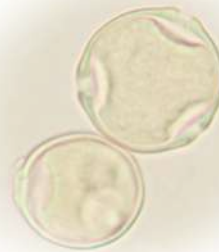
Katolle asetettu Burkard-keräin imee ilmaa sisään 10 litraa minuutissa. Ilman mukana kulkeneet hiukkaset tarttuvat hitaasti pyörivän kelan liimapintaiselle nauhalle. Kela vaihdetaan kahdesti viikossa.

Leppä

Koivu

Nauha irrotetaan kelasta, leikataan vuorokauden pituisiin pätkiin ja asetetaan mikroskoopin lasille. Muutama tippa Gelvatolia lasin pintaan kiinnittää nauhan alus- ja peitin lasin väliin ja pitää näkyvän kirkkaana mikroskoopissa.

Heinä

Puju

Nauhat tutkitaan kahden tunnin jaksoissa mikroskoopilla, joka suurentaa hiukkaset 400-kertaiseksi.

Siitepölyjä on tutkimassa instituutilla harjoittelijana ollut **Tiia Sironen**.

-*Tiina Vitikainen*

Geelimäisen näytteen jäädytystä nestetyössä ja Kia Bertula kassaamassa Rotavapor-laitetta.

Kuvat Lotta Gustavsson ja Lahja Martikainen

Hyppäys Aalto-yliopiston huippututkimuksen parista järjestötyöskentelyyn

Sammutin valot ja tarkistin, että laboratoriossa näytti olevan kaikki kunnossa. Laboratoriokokeet eivät taaskaan menneet ihan suunnitelmien mukaan ja siksi työpäivä venyi ja poistuinkin työpaikalta viimeisenä.

Vielä muutama kuukausi sitten työskentelin Aalto-yliopiston materiaalitekniikan laboratoriossa, jossa viimeistelinkin väitöskirjani kokeellista osuutta. Tutkijan työ vaatii sitkeyttä ja periksiantamattomuutta. Tarkoituksena on keksiä ja luoda jotain uutta, joten valmiita ohjeita työskentelyyn ei ole. Siksi työpäiviin kuuluu myös paljon epäonnistumisia. Mutta toisaalta, työ on samaan aikaan todella palkitsevaa, kun oma osaamisesi ja ahkeruutesi tuottaa tulosta. Muuten tutkijan työ on suhteellisen vapaata ja siinä saa käyttää omaa luovuutta ja näkemystä.

Mutta mikä sai minut hyppäämään tutkimuksen parista tänne järjestötyöhön? Yksinkertaisesti vastattuna: terveyden edistäminen, ihmiset sekä tiedon välittäminen. Ja mitä tällä tarkoitan?

- Tulevaisuuden terveyttä pääsee toki edistämään myös tutkimuksella ja se onkin todella tärkeää, sillä tällä varmistetaan esimerkiksi uusien lääkkeiden ja hoitojen kehittäminen. Mutta entäpä jos haluaa vaikuttaa tässä kyseisessä hetkessä ihmisten hyvinvointiin sekä auttaa heitä tämänhetkisen arjen kanssa elämisessä?
- Ihmistenkin kanssa pääsee työskentelemään tutkijauralla, erityisesti yhteistyöprojekteissa. Mutta entäpä jos haluaa tämän lisäksi tehdä työtä, jonka tarkoituksena on olla juuri ihmisiä varten – esimerkiksi olla parantamassa ja edistämässä heidän elämänlaatuaan?
- Myös tutkijat välittävät tietoa, mutta yleensä asiantuntijoiden kesken mm. konferenssien ja tieteellisten julkaisujen välityksellä. Mutta entäpä jos haluaa jakaa omaa tietoaan kaikille ja erityisesti niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat ja hyötyisivät siitä?

Kemikaalineuvonta

puh. 044 491 9427

ke klo 10-14

kia.bertula@allergia.fi

Neuvontanumerosta saa neuvoja kemikaaleihin ja kemikaalien terveysvaikutuksiin koskevista asioista. Puheluihin vastaa kemikaaliasiantuntija Kia Bertula.

Näistä syistä hyppäsin yhden mahtavan kokemuksen rikkaampana Aalto-yliopiston tutkijapolulta Allergia-, Iho- ja Astmaliittoon kemikaaliasiantuntijaksi. Täällä pystyn hyödyntämään omaa osaamistani, mutta samalla työskentelemään niiden asioiden parissa, jotka ovat minulle lähellä sydäntäni.

- Kia Bertula

Taipalsaaren Talkoosuolle tehty perhosretki toi seurantaan kymmenkunta lajia. **Markku Liljeblad** kertoo miltä saraikkoniittysilmä näyttää. Kuva Kimmo Saarinen

Instituutti aloitti vuonna 1991 valtakunnallisen päiväperhosseurannan, joka nojaa vapaaehtoisten lähettämiin luontohavaintoihin ympäri Suomen. Tänä kesänä kansalaistieteen pioneeri täyttää 30 vuotta – tule mukaan!

Ohdakeperhonen

Viime kesä oli huimaa ohdakeperhosten näytöstä

Jotkut perhoset sinnittelevät syksyn ensimmäisiin yöpakkasiin asti, joten suomalaista perhoskesää päästään paketoimaan vasta loppuvuodesta. Viime kesänä yli 260 harrastajaa vietti luonnossa peräti 8 200 päivää perhosten perässä. Seurantaruutuja kertyi yli 850 Ahvenanmaalta pohjoisimpaan Lappiin. Eniten päiväperhosia löytyi Ruokolahdelta, jossa tuloksena oli 59 lajia – enemmän kuin Brittein saarilla on havaittu lajeja yhteensä!

Perhoskesää hallitsi hurjasti vaeltanut ohdakeperhonen, joka nousi ensimmäistä kertaa seurannan ykköslajiksi. Lajia ilmoitettiin läpi Suomen liki 30 000 yksilöä huhtikuusta lokakuuhun. Vaikka touko-kesäkuun vaellusaalto oli massiivinen, loppukesän kuivuudessa kotimainen sukupolvi jäi vaisummaksi kuin ennakoitiin.

Myös kotipihoilta tuttu nokkosperhonen palasi kuuden heikomman vuoden jälkeen päiväperhosten kärkikastiin. Joillakin ohdakepelloilla nokkosperhosia suorastaan kuhisi!

Kaikkiaan seurantaan annettiin tietoja 101 lajista ja noin 273 000 päiväperhostesta. Kuluneella vuosikymmenellä perhostietoja on tallennettu enemmän vain kuumana kesänä 2011, mutta havaintopäiviin suhteutettuna päiväperhosten runsaus oli keskitasoa. Ilman ohdakeperhosia päiväperhoskesä olisi jäänyt jopa heikonpuoleiseksi.

Perhosten aluevaltauksat jatkuivat, sillä päiväperhosista tehtiin seitsemän uutta eliömaakuntahavaintoa. Esimerkiksi keisarinviitta löytyi ensimmäistä kertaa Etelä-Pohjanmaalta ja herukkaperhonen Kittilän Lapista. Levinneisyyden muutokset kuvastavat lämpeneviä olosuhteita: eteläiset lajit hyötyvät, mutta pohjoinen lajistomme on pulassa.

Päiväperhosseuranta jatkuu ja on avoin kaikille! Voit osallistua seurantaan tallentamalla omat havaintosi Lajitietokeskuksen Vihko-palvelun kautta. Keskeiset ohjeet löytyvät seurannan sivuilta <https://laji.fi/theme/nafi>.

- Kimmo Saarinen

Talven tapahtumia ja toimintaa

Tammikuun lopulla Instituutilla kuvattiin mainosvideota Imatran kaupungille. Ruusu Miettinen ja Kimmo Saarinen kertovat hyvistä kokemuksistaan kesätyöasetelin käytöstä.

Kuva Tiina Vitikainen

Helmikuussa annoimme vastauksen Tiede-lehden lukijakysymykseen ”Sairastuuko ihminen, jos hän ei mene koskaan ulos?” Vastaus ... löytyy lehdestä!

Helmikuun lopulla instituutin urheilullinen osasto oli Norppajengin eli paikallisten luonnonsuojelijoiden vahvistuksena *Save Pond Hockey* -järjestön Lappeenrannassa järjestämässä pipolätkätornauksessa. Kolme ottelua – ja kolme tappiota tylhällä maalierolla 5-24. Selityskin löytyy: otteluiden aikana piiskannut vesisade ei sovi kuuteille!

Kuva Hanne Kosonen

Maaliskuun puolivälissä, juuri ennen koronaa, eteläkarjalaisten ympäristökasvattajien Hiirenkorvalla-verkosto ja Saimaan ammattiopisto Sampon luonto-opiskelijat järjestivät Luonto- ja tiedekeskus Saimaariumissa *Luonto kutsuu!* -seminaarin, jossa instituutilla oli oma esittelypöytänsä. Mikroskoopista sai kurkuta ulkoilman pahimpia allergiariesoja, koivun siitepölyhiukkasia. Kuva Instituutin pöydästä on sivulla 2.

Kuva Tiina Vitikainen

TULOSSA

Luontoliikkujat-retkipäivä lauantaina 29.8. klo 12–16

Retkikohteina ovat Nuuksion, Seitsemisen ja Oulangan kansallispuistot. Tapahtumat järjestää Allergia-, iho- ja astmaliitto ja Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti.

allergia/luontoliikkujat

ALLERGIA
IHO
ASTMA

Luontoliikunta-

IHMETTELE
TÄHTIÄ.

PYYDÄ YSTÄVÄ
NUOTIORETKELLE.

KUNTOILE
PORTAISSA.

KERÄÄ SIENIÄ
TAI MARJOJA.

BONGAA
LINTUJA.

PELAA
PIHAPELIÄ.

KÄY KÄVELYLLÄ
TUTUN KANSSA.

RENTOUDU
LUONNOSSA.

KOKEILE UUTTA
ULKOLAJIA.

HYPPELE
LÄTÄKOITTEN YLI.

UIKENTELE
AVOVEDESSÄ.

HALAA
PUUTA.

JUMPPAA
PIHALLA.

TAITEILE
LUONNOSSA.

USKALTAUDU
LUISTELEMAAN.

NAUTI
PYÖRÄRETKESTÄ.

#luontoliikkujat

